

Akustiku teadlikkus

23 aastat tagasi Autor: [AM](#)

Autor: **Andrus Laansalu**

Võib mõelda ka teisiti. Inimese sensoorne aparaat on urbaniseerunud keskkonnas üha nõrgenenud - ei oleks liialdus rääkida isegi tugevast taandarengust. Maailm jõuab meieni ülevoolava küllusena, inimest ümbritsevad märkide kosed. Ta ei pea pingutama, sest enamik neist koskedest tahab ennast tajutavaks teha, mitte märkamatuks jääda. Need kosed ja kaskaadid on tehtud inimese jaoks, kohandatuna tema sensoorsetele mehhanismidele võimalikult vastuvõetavaks. Pingutust nõuaks neist keeldumine, mitte aktsepteerimine.

Seega, kultuuris kehtiva dominandina ei esitata inimese sensoorse süsteemi mõnede allüksustele peaaegu mingeid nõudeid, kuulmine nende hulgas. Reklaam ütleb, mis sellel öelda on; surroundheliga televiisorist, võimalikult mahedal ja mõjuval häälel, võimalikult sobilikul kellaajal. See tahab, et teda ikka ja jälle veel kuulataks, tehes end seepärast sõbraks. Ka akustilises mõttes. Bänd keerab heli võimalikult puhtaks, lektor räägib selgelt ja kõlavalt, öösel ei tohi mootorsaega saagida. Elu on ilus.

Keskkonnas, mis ei püüa seal tegutsevatele olenditele vastu tulla, on asjad teisiti. Loomad sõltuvad oma kõrvadest. Kui hunt hiilib toidule ligemale, eelistab ta olla võimalikult kuuldamatu. Tema edu sõltub toidu kuulmisest. Selles on reklaami ja hundi vahe - üks on edukas, kui teda kuuldakse, teine, kui ei kuulda. Samal ajal on hundi toit edukas just siis, kui ta kuuleb seda, mida ta ei peaks. Siis ta saab tegutseda oma äranägemise järgi, säilitada iseenda kui terviku edasist eksistentsi.

Võiks teha isegi üldistuse: naturaalse keskkonna asukad on efektiivsed siis, kui neil õnnestub kuulda võimalikult paljut sellest, mis neid ümbritseb. Urbaanse keskkonna asukad, vastupidi, on edukad siis, kui neil õnnestub võimalikult palju ümbritsevast maailmast tulevat akustikat välja lülitada. Sest enamik viimasest on eluspüsivuse või keskkonnaga suhtlemise seisukohalt totaalne overload, ületäide ja müra.

Harjumus liigset välja lülitada kujuneb urbaanikeskkonna elanikel juba varasest lapseast. Raudtee kõrval elav inimene ei kuule rongi möödasoitu, ta kohaneb selle heli ebavajalikkusega. Mis tähendab, et ümbritseva akustilise välja tegelikust olekust teadlikuks saamiseks tuleb sattuda süsteemi, milles efektiivsuse kriteerium oleks uuesti akustiliste märkide kuulmine, mitte väljalülitamine.

Neid valdkondi polegi teab mis palju. Bändi helimees, teatri helikujundaja, spioon, võib-olla veel mõni. Nemadki filtreerivad ja eristavad vajaliku ebavajalikkusest. Aga nad on teadlikud selle loomusest, mille kõrvale jätavad. Välistamine põhineb siis teadmisel, miks üks või teine akustiline märk tuleb tähelepanuta jätta või kuuldavusalast elimineerida. Nad kuulevad maailma kihtide kaupa.

Inimene, kes siseneb poodi, kuuleb peamiselt müra, mis tekib kõigi üheaegselt temani jõudvate helilainete summast.

Akustik kuuleb samas kohas midagi muud. Kaks ja pool meetrit vasakus diagonaalis kassaaparaadi kuiv tärin. Paremalt külmutusseadme madalasageduslik undamine, millesse aeg-ajalt pulseeriv, halvasti määratava kõrgusega ülemheli sisse sulab. Kaks sametise tämbriga naishäält ja bassbariton, kellel s-defekt ja metalne aktsent sõnalõppudes - umbes viie meetri peal otse ees. Kassatüdrukute kitli sünteetiline kahin iga kord, kui ta käsi tõstab. Möödasoitava veoauto ratastest tekkiv ebahütlane tänavapõrumise vibratsioon etc.

Sellel kirjeldusel pole lõppu. Akustik pildistab iga ruumi, iga kohta, kuhu ta satub, kihtide kaupa. Ta ei vaja selleks aega, ta kuuleb erinevaid heliribasid korraga. Tema kontakt ruumiga on nagu lokaatori kontakt taevaga: ta on teadlik sellest, mis teda ümbritseb, ammu enne kui seda näeb. Helidel tema teadlikkuse levialas on kõrgused, tämbrid, intensiivsused, atakid ja vaibumised. Akustik kuulab ümbrust, nähes samal ajal spektrigraafikuid, delay ja reverberatsiooni graafilisi vorme, helide peegeldumisjooni.

Millest see räägib? Sellest, et teadlikkus oma ümbruse varjatud kihtidest ilmub läbi digitaalia. Akustiku töövahendid on arvuti, helikaart, programmid. Ta lõigub ja tükeldab heli, muudab selle parameetreid. Loob uuesti reaalseid ruume. Ta liigub heli sees. Aga digitehnoloogiata ta sinna ei pääseks. Vähemalt mitte nii sügavale. See ongi point, *make computers, not war.*

- [Lahendused](#)
- [Komponendid](#)